

Snížení daní se komplikuje

Tomáš Pergler, Martin Ťopek
 autori@economia.cz

Mezi sliby, na něž premiér a šéf hnutí ANO Andrej Babiš lákal před minulými volbami do sněmovny, patřilo snížení daní zaměstnancům. Následně z něj udělal i jeden z hlavních cílů současné vlády. Naplnění příslibu, že lidem zůstane po výplatě více peněz, se však nyní zadrhává.

Babiš slíbil, že zruší takzvanou superhrubou mzdu, kterou v roce 2008 zavedla vláda Mirka Topolánka. Jedná se o klasickou hrubou mzdu navýšenou o sociální a zdravotní odvody, které hradí firma. Z této superhrubé mzdy nyní zaměstnanci odvádí patnáctiprocentní daň z příjmu.

Podle Babišových plánů by se od roku 2021 měla tato daň hradit znovu jen z hrubé mzdy. Při zachování současné, patnáctiprocentní sazby by to znamenalo, že by lidé platili na dani z příjmu zhruba o čtvrtinu méně než dosud.

Aby ale v důsledku toho stát nepřišel o desítky miliard na daních, navrhla ministryně financí Alena Schillerová (za ANO) radikální řešení: stát přestane platit zdravotní odvody za důchodce, děti a další „státní“ pojištěnce, tyto odvody ale zvýší zaměstnancům a živnostníkům z nyníjších 4,5 na 8,2 procenta.

V kombinaci nižších daní a vyšších odvodů na zdravotní pojištění by lidé podle ministerstva financí ušetřili řádově stovky korun.

Návrh Schillerové však narazil na odpor koaliční ČSSD i komunistů, jejichž hlasy zajišťují vládě většinu ve sněmovně. Sama ministryně nyní připouští, že od zrušení superhrubé mzdy ustoupí. Zdůrazňuje sice, že o návrzích zatím jen diskutuje s ministerstvem zdravotnictví, na reformě zdravotních odvodů však trvá. „Pokud návrh neprojde, nevidím v rušení superhrubé mzdy smysl,“ prohlásila Schillerová v neděli v ČT.

Současný kabinet ANO a ČSSD si zrušení superhrubé mzdy naplánoval v programo-

Pokud návrh neprojde, nevidím v rušení superhrubé mzdy smysl.

Alena Schillerová
 ministryně financí (za ANO)

vém prohlášení. „Ve vztahu k zaměstnancům musí změny systému přinést snížení daňové zátěže o jeden procentní bod,“ stojí v dokumentu. Na závazku trvalo hlavně hnutí ANO, sociální demokraté dávají přednost spíše různým daňovým sazbám podle výše příjmu.

Splnění tohoto slibu je ale obtížné, protože vláda podstatně navýšila veřejné výdaje zvyšováním důchodů, platů ve veřejné správě nebo zavedením slev na jízdenky pro žáky a seniory. To jí nyní komplikuje hledání cesty, jak snížit daň a zároveň tím ještě více neprohloubit rozpočtový schodek. Problém může ještě zhoršit očekávané zpomalení ekonomického růstu v následujících letech, jež se obvykle projevuje nižším výběrem daní.

Chystaný manévr Schillerové se zrušením plateb za státní pojištěnce vyvolal od minulého týdne vlnu odporu napříč politickými stranami. Rozhodně proti se postavila nejen opozice, ale i koaliční sociální demokraté. Ti předpokládají, že zástupci hnutí ANO přinesou návrh ministerstva

financí na jednání koaliční rady 17. března. „Já bych to pokládal za velké riziko. Není možné přenést zátěž, kterou má stát, na zaměstnance a firmy,“ prohlásil předseda ČSSD a ministr vnitra Jan Hamáček. „Jsme zásadně proti,“ přidal se šéf poslaneckého klubu ČSSD Jan Chvojka.

Návrh Schillerové předem odmítají také komunisté. „Mohu říct zcela stoprocentně, že tento záměr my nebudeme podporovat,“ uvedla šéfka rozpočtového výboru sněmovny za KSČM Miloslava Vostrá.

Za Schillerovou se dosud postavilo jen několik politiků hnutí ANO, kromě premiéra Babiše například místopředseda rozpočtového výboru Jan Volný. Ani v rámci ANO však nesouhlasí všichni. S ukončením zdravotních odvodů za státní pojištěnce se neztotožňuje ministr zdravotnictví Adam Vojtěch (za ANO). Ten by naopak upřednostnil, kdyby se odvody za státní pojištěnce zvyšovaly podle pevného makroekonomického vzorce. Dosud o jejich výši rozhoduje vláda.

Dokončení na straně 3

Snížení daní se komplikuje

Dokončení ze strany 1

Na různé slabiny reformy upozorňují kromě politiků také odborníci. „Stát by byl u zdravotních odvodů mimo hru, což bychom si mohli dovolit pouze v případě zavedeného a funkčního systému, což tento stát nemá,“ uvedl Pavel Vepřek, bývalý šéf nemocnice Motol a poradce na ministerstvu zdravotnictví.

„Jsme ve fázi ekonomického bohu, máme v podstatě nulovou nezaměstnanost, a to nebude věčně. Lidé, kteří dneska pracují v určité fázi ekonomického vývoje, pracovat nebudou a ty odvody platit také nebudou,“ zdůraznila Klára Kalíšková z think-tanku IDEA při Centru pro ekonomický výzkum a doktorské studium UK v Praze (CERGE).

Experti zmiňují také důsledky očekávaného stárnutí obyvatelstva – v následujících letech se bude v Česku postupně zvyšovat podíl seniorů na úkor produktivní složky obyvatel. To znamená, že stát bude muset vyplácet více na důchodech a dalších platbách a zároveň vybere méně na daních.

„Ve zdravotním systému bychom vytvořili stejný problém, který nás čeká v důchodovém systému, a to že se nám bude měnit poměr pracujících, kteří platí za důchodce,“ řekla Kalíšková, která je spoluautorkou studie o důsledcích rušení superhrubé mzdy z loňského roku.

Ministryně financí Schillerová musí odrazet i výtku, že na její reformu by mohly doplatit statisíce drobných podnikatelů a zaměstnanců s nižšími příjmy. „Živnostníci, kteří odvádí minimální daň, by museli platit vyšší odvody na zdravotní pojistky a snížení daňové zá-

Stát by byl u zdravotních odvodů mimo hru, což bychom si mohli dovolit pouze v případě zavedeného a funkčního systému, což tento stát nemá.

Pavel Vepřek

bývalý šéf nemocnice Motol a poradce na ministerstvu zdravotnictví

těže by se u nich nijak neprojevilo,“ připomněla expertka na veřejné finance z VŠE Lucie Sedmihradská.

Podobně by z nižších daní nemohli těžit někteří zaměstnanci, kteří si do výpočtu započítávají například odpočty na děti nebo na hypotéku. „Většinou se to týká rodin, kde pracuje jenom jeden z manželů a má relativně nízké příjmy. Takový člověk většinou dnes neplatí žádnou daň, snížení daně tedy nepocítí, ale na zdravotní pojištění žádné slevy nejsou, takže ten by na takové reformě prodělal,“ uvedla ekonomka Kalíšková.

Ministryně v neděli v ČT oponovala, že existuje i daňový bonus na dítě, který může vést zdanění i do záporných hodnot, ve výsledku by tedy lidé dostali peníze navíc. „Bonus na dítě však má strop. V některých rodinách, kde mají tři děti, nemají dostatečné příjmy, takže už na tom stropu mohou být a nepomohou si. Negativní dopad se pak u nich také projeví,“ namítla k tomu Kalíšková.